

ΜΙΧΑΛΗΣ ΦΩΤΙΑΔΗΣ

ΣΤΑ ΙΧΝΗ ΤΟΥ

ΜΕ ΤΙ ΥΛΙΚΑ ΚΑΙ ΣΕ ΠΟΙΟ ΥΦΟΣ ΣΧΕΔΙΑΖΕΙ ΤΗ ΖΩΗ ΤΟΥ Ο ΕΛΛΗΝΑΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΑΣ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΤΗΣ ΑΚΡΟΠΟΛΗΣ;

058

LIFESTYLE ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΑ

ΑΠΟ ΤΗΝ
ΝΤΟΣΗ ΙΩΔΑΝΙΔΟΥ
ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ
ΝΙΚΟΣ ΑΛΕΞΟΠΟΥΛΟΣ

Έχει βγάλει το βιογραφικό του στο τραπέζι, για να μου το δώσει μαζί με ένα εξαιρετικό συνοπτικό κείμενο που έχει γράψει «προς έναν υποψήφιο Αρχιτέκτονα» – και με περιμένει στο γραφείο του στη μέση του πουθενά. Στο Ντράφι, Διασκίδω απόττες διαδρομές, χωράφια, πιβάδια, κλπους, μια απόσταση μόλις δύο-δυόμισι χιλιομέτρων από τη Μεσογείων – για να χαθώ στο δρομάκι όπου ο Μιχάλης Φωτιάδης στεγάζει το γραφείο και το σπίτι του: δύο ξεκαριστά κτήρια που «ευτυχώς δεν αντικρίζουν το ένα τ' άλλο, έχουν μια στοιχειώδη απόσταση μεταξύ τους», όπως μου είχε πει τηλεφωνικά, υπονοώντας την αυτονομία ανάμεσα στην επαγγελματική και στην προσωπική ζωή του. Τα κτήρια δεν φαίνονται από το δρόμο, είναι χωμένα σε ένα οικόπεδο με δέντρα, όχι πυκνά, πάντως είναι... άφαντα. Κι εκείνος βγαίνει στο δρόμο να με υποδεχτεί. Προσήτος, καλοσυνάτος, ομιλητικός, απλός. Κι ας έχει γίνει πλέον παγκοσμίως γνωστός από το Νέο Μουσείο της Ακρόπολης, που το δημιούργησε σε συνεργασία με τον φημισμένο Γαλλοελβετό αρχιτέκτονα Μπέρναρ Τσούμι. Αναρωτιέμαι πώς άντεξε τις δριμύτates και κατά κανόνα αρνητικές κριτικές που δέχονταν κατά τη διάρκεια της κατασκευής του πολυαναμενόμενου μουσείου. Και βεβαίως τιώθω τη χαρά και την ικανοποίησή του που τώρα, μετά το άνοιγμα των πυλών του, άλιοι –ή ακεδόν άλιοι– έχουν κυρίως θετικά σχόλια να κάνουν. Φυσικά, δεν ήταν το πρώτο μεγάλο έργο του Μιχάλη Φωτιάδη – το Κέντρο Ερευνών Γαία του Μουσείου Γουλανδρή Φυσικής Ιστορίας, το Μουσείο Βορρέ στην Παιανία, η αποκατάσταση της Βίλας Καζαρή, οικιατικά συγκροτήματα της ΓΕΚ στο Ψυχικό, της Λάρνας στην Κηφισιά, τα Ασπρά Σπίτια Βοιωτίας, αλλά και ένας οικιαμός χιλίων κατοικιών στην Αλγερία, ξενοδοχεία, γραφεία και ιδιωτικές κατοικίες με αποψη φέρουν την υπογραφή του. Και τώρα δουλεύει το συγκρότημα κατοικιών E kali Green, με βιοκλιματική μελέτη για την ελαχιστοποίηση της ενέργειακής κατανάλωσης.

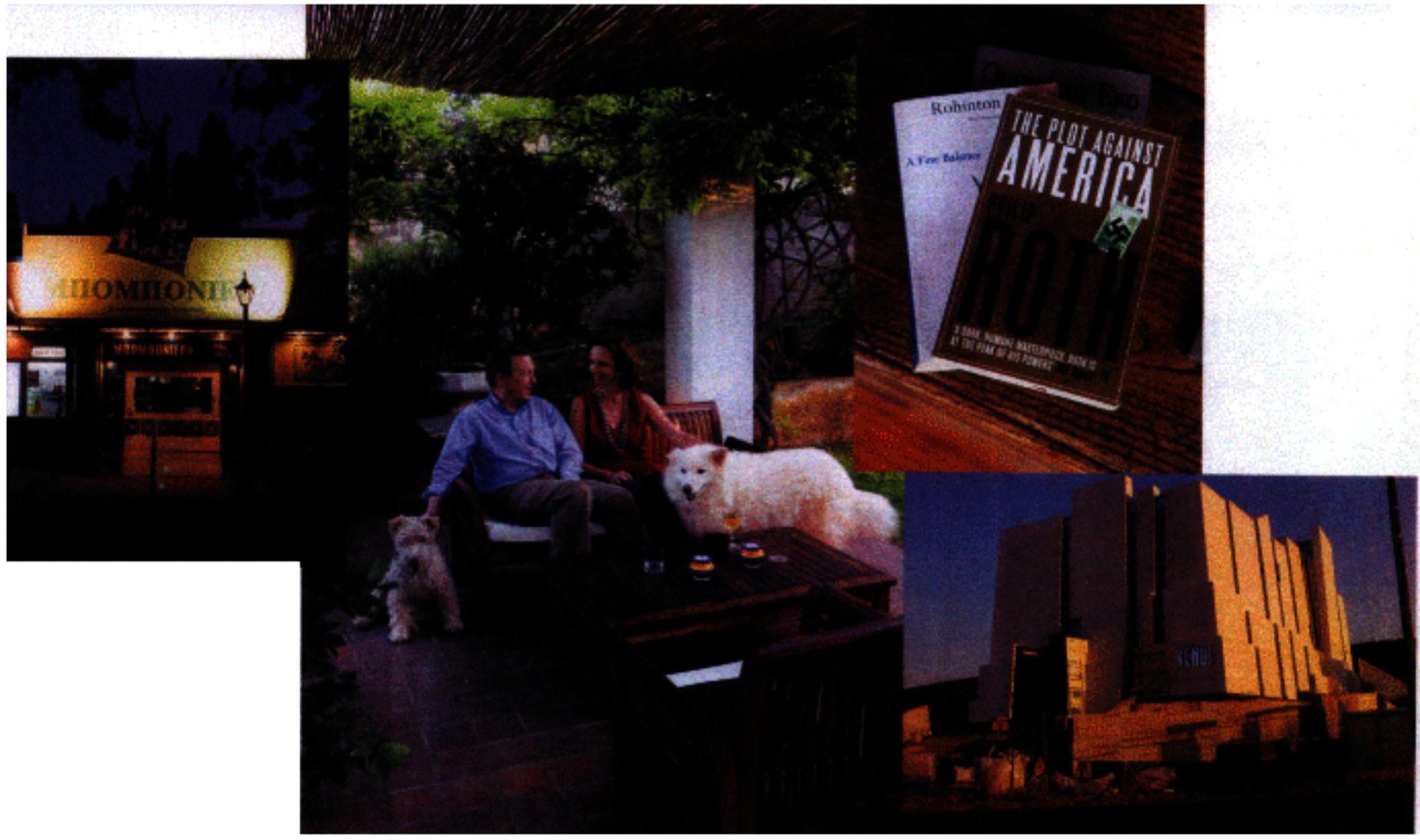
Τα δύο ακυλιά του τον ακολουθούν –πιάτασπρο χαδιάρα Λάρα και ο παικνιδιάρης Άλκης–, και πιάτασπρο μαζί ξεκινάει... χαλαρά σκοτεινάζοντας την πολεοδομία και την ιδιωτική πρωτοβουλία. «Στο εσωτερικό του σπιτιού σου μπορείς να κάνεις ό,τι θέλεις» θα μου πει, «αλλά στην εξωτερική όψη όχι, δεν είναι δικιά σου, ανήκει σε άλλους – υπάρχουν κάποια δεδομένα από την Πολιτεία, το ύψος, το πλάτος, ακόμη και το χρώμα... Όμως, δεν διοβάζουμε για πράγματα μεγάλα, χορταστικά; Μ' αυτά τα μικρά θ' ασχοληθούν;» «Μα δεν είναι το περιβάλλον μας σημαντικό θέμα;» διαμαρτύρομαι εγώ για τα αυτονότα. «Έχουμε ένα υπουργείο που ονομάζεται Οικιαμού, Χωροταξίας και Περιβάλλοντος – ε, πιέζει "Περιβάλλον" είναι ένα επιμύθιο» απαντάει σκωπικά. **ΠΑΤΙ ΑΣΧΟΛΗΘΗΚΑΤΕ ΜΕ ΤΗΝ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ;** Πιστεύω ότι όποιος θέλει να γίνει αρχιτέκτονας και να πάρει ικανοποίηση τόσο δική του όσο και από τους άλλους, θα πρέπει να ξέρει να ζωγραφίζει με ελεύθερο χέρι. Να μπορεί με ένα μολύβι και χαρτί ή ένα ξύλο στο έδαφος να εξηγήσει πώς θέλει να κατασκευάσει κάτιον ποια κατεύθυνση θέλει να πάρουνε τα πράγματα. Κι αυτά πρέπει να ξέρει να τα κάνει πριν μπει σε υπολογιστή – το κομπιούτερ δεν θα σκεφτεί για σένα ούτε έχει την έννοια της κλίμακας, της αισθητικής. Εγώ, ποιον, ζωγράφιζα από μικρός – πρώτα έκανα ζωγραφίες και μετά άρχισα να μιλώ... **ΘΑ ΜΠΟΡΟΥΣΑΤΕ ΝΑ ΠΙΝΕΤΕ ΖΩΓΡΑΦΟΣ**

μουσείο ακρόπολης

ΤΟ ΠΟΛΥΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΟ –ΚΑΙ ΑΜΦΙΛΕΓΟΜΕΝΟ ΜΕΧΡΙ Ν' ΑΝΟΙΞΕΙ ΤΙΣ ΠΥΛΕΣ ΤΟΥ– ΝΕΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΤΗΣ ΑΚΡΟΠΟΛΗΣ ΦΕΡΕΙ ΤΗΝ ΥΠΟΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΙΧΑΗΛ ΦΩΤΙΑΔΗ, ΠΟΥ ΣΥΝΕΡΓΑΣΤΗΚΕ ΜΕ ΤΟΝ ΓΑΛΛΟΕΛΒΕΤΟ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΑ ΜΠΕΡΝΑΡ ΤΣΟΥΜΙ. ΚΑΝΕΙ ΠΟΛΛΑ ΤΑΞΙΔΙΑ ΣΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ, ΑΠΟ ΟΠΟΥ ΑΓΟΡΑΖΕΙ ΔΙΑΦΟΡΑ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΑ, ΟΠΩΣ ΜΑΣΚΕΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΝΔΙΑ, ΝΕΟΤΕΡΟΣ ΑΠΟΛΑΜΒΑΝΕ, ΜΕ ΣΥΛΛΕΚΤΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ, ΤΙΣ ΕΞΕΡΕΥΝΗΣΕΙΣ ΣΤΑ ΠΑΛΑΙΟΠΩΛΕΙΑ ΣΤΟ ΜΟΝΑΣΤΗΡΑΚΙ. ΓΙΑ ΦΑΓΗΤΟ ΜΕ ΦΙΛΟΥΣ, ΠΡΩΤΙΑ ΤΟ ΜΕΖΕΔΟΠΩΛΕΙΟ Ο ΤΖΙΤΖΙΚΑΣ ΚΑΙ Ο ΜΕΡΜΗΓΚΑΣ ΣΤΟ ΧΑΛΑΝΔΡΙ. ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΑΓΑΠΗΜΕΝΟΥΣ ΤΟΥ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΕΣ ΕΙΝΑΙ ΚΑΙ Ο ΓΙΑΝΝΗΣ ΜΟΡΑΛΗΣ.

Ναι, αλλά ήθελα να κάνω κάτι πιο δημιουργικό... **ΤΟ ΙΔΙΟ ΘΑ ΕΛΕΓΕ ΚΑΙ ΕΝΑΣ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΗΣ.** Η αρχιτεκτονική είναι πιο δημιουργική, όπως και να το κάνουμε, δηλαδή δεν είναι απλώς μια επιφάνεια ή ένα αντικείμενο που σου φέρνει χαρά, αλλά είναι κάτι που σου καλύπτει και ανάγκες. Είναι το δεύτερο αρχαιότερο επάγγελμα!... Θυμάμοι πάντως πόσο μου άρεσε να πηγαίνω στο σπίτι της αδερφής της μπτέρας μου. Το είχε κάνει ένας αρχιτέκτονας που είχε σπουδάσει στο Bauhaus και ήταν γεμάτο εκπλήξεις... Ε, τι να πω, μικρότερος από δέκα ετών ήξερα ότι ήθελα να γίνω αρχιτέκτονας... **ΤΙ ΣΥΣΤΑΤΙΚΑ ΠΡΕΠΕΙ ΕΧΕΙ Η ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΠΟΥ ΣΑΣ ΕΚΦΡΑΖΕΙ;** Πρώτα πρώτα και ουσιαστικά, να λειτουργεί, αν δεν λειτουργεί είναι λάθος. Η αισθητική ακολουθεί – και είναι πάρα πολύ υποκειμενική. Μπορεί κάτι να σου αρέσει τώρα και όχι μετά. Είναι πολύ επικίνδυνο να φυάξεις κάτι που είναι της μόδας αυτή τη στιγμή, γιατί δεν υπάρχει τίποτα πιο παλιομοδίτικο, πιο ξεπερασμένο από το χθεσινό «μοδάτο». Πρέπει να μάθεις να βασίζεσαι στις ανάγκες, και είναι εκείνες που θα προδικάσουν και το ύφος του κτίσματος. Δεν μπορείς να κάνεις ένα ελβετικό σπίτι στη Μύκονο ούτε ένα μυκονιάτικο στην Ελβετία – αυτά έχουν ένα χαρακτήρα που προέκυψε από τις κλιματολογικές συνθήκες. Τα μεγάλα ανοίγματα, π.χ., χρειάζονται σε μέρη που έχουν πρόβλημα φωτός. Τα κτήρια με «γυάλινη κουρτίνα», με μεγάλες επιφάνειες από τζάμι, δημιουργήθηκαν στις βόρειες χώρες, γιατί αυτή ήταν η ανάγκη. Αν τα μεταφέρουμε στην Ελλάδα, θα πρέπει να τρέχουμε να τα καλύπτουμε με κουρτίνες και ιμάντες για να εμποδίσουμε το φως που εμείς επιδιώκαμε να μπει... **ΟΙ ΜΕΓΑΛΕΣ ΓΥΑΛΙΝΕΣ ΕΠΙΦΑΝΕΙΕΣ ΕΙΝΑΙ ΕΝΑ ΣΗΜΕΙΟ ΟΠΟΥ ΣΑΣ ΚΑΤΕΚΡΙΝΑΝ ΠΑ ΤΟ ΝΕΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΤΗΣ ΑΚΡΟΠΟΛΗΣ.** Αυτό ήταν κάτι που είχαμε συμφωνήσει με τον Τσούμι από την αρχή: ότι η αισθηση του Παρθενώνα θα είναι διαφανής. Από πλευράς ενεργειακής, θα ήταν πιο σωστό να κάνεις τούχους γύρω γύρω και να βάλεις μέσα το κτίσμα. Όμως, όταν σου δίνουν ένα οικόπεδο που το μεγάλο του πλεονέκτημα είναι η σχέση με τον Παρθενώνα απέναντι, πρέπει να κάνεις κάτι που να τη δεχτεί. Στεγάζεις τα πράγματα που ανήκαν στο μνημείο, ε, δεν πρέπει να έχουν μια συνάφεια μεταξύ τους; Ξέραμε, επίσης, ότι η πρότασή μας ήταν πολύ ριψοκίνδυνη για να τη δεχτούν οι κρίτες. Πήραμε τελικά το βραβείο, υπό την προϋπόθεση να πλύσουμε το πρόβλημα του υπερφωτισμού και της τυχόν υπερκατανάλωσης ενέργειας. **ΚΑΙ ΠΩΣ ΤΟ ΛΥΣΑΤΕ;** Με υλικά και με μεθόδους υπερσύγχρονης τεχνολογίας... Αρχικά μας έπλεγαν «πώς τολμήσατε να κάνετε κάτι τέτοιο;», αλλά τελικά είχαμε δίκιο που τολμήσαμε. **ΤΙ ΣΑΣ ΕΙΧΕ ΣΤΕΝΟΧΩΡΗΣΕΙ ΠΙΟ ΠΟΛΥ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ;** Οι 144 καταγγελίες – είχε δίκιο ο Δημήτρης Παντερμαλής, ο πρόεδρος του Δ.Σ. του μουσείου, που επέμενε να απαντήσουμε σε όλες, αλλά έτσι είχαμε μια καθυστέρηση ενάμιση-δύο χρόνια... Το τι είχαμε ακούσει! Μια κλασική αρνητική γνώμη ήταν ότι το μουσείο δεν έχει αρκετό ελεύθερο χώρο γύρω του. Όμως ξέραμε καλά, όταν το σχεδιάζαμε, ποιες ήταν οι νόμιμες αποστάσεις από τα κτήρια που είχαν ανακριθεί, εδώ και είκοσι χρόνια, απαλλοτριωτέα και από τα διατηρητέα, αλλά και από τις γραμμές του μετρό, γιατί προκαλούνται κραδασμοί. Όλα αυτά άφηναν ένα τραπεζοειδές σχήμα για να μπει το κτήριο. Έπρεπε, όμως, να υπάρχει ο χώρος και για μια αίθουσα Παρθενώνα, για να τοποθετηθεί ο ζωφόρος, που είναι μεγάλο. Τι πάει να πει, πλοιόπον, γιατί κάνατε τόσο μεγάλο το μουσείο; Θα ήταν πολύ ωραίο να υπήρχε ένας τεράστιος ελεύθερος χώρος – θα μπορούσε να βρεθεί στα Μεσόγεια, στα Φάληρα, στον Ελαιώνα, αλλά, με συγκωρείτε, τι σχέση θα είχαν τα γλυπτά του Παρθενώνα με το ίδιο το μνημείο; **ΤΩΡΑ ΟΜΟΣ ΤΑ ΣΧΟΛΙΑ ΕΙΝΑΙ ΚΑΚΑΝΟΝΑ ΘΕΤΙΚΑ.** Μα, γιατί πήγανε και είδανε το μουσείο μέσα – είναι κάτι που έπλεγα συνέχεια όταν γράφονταν αελίδες με γνώμες και κρίσεις: πηγαίνετε τουιτάκιστον να επισκεφτείτε το μουσείο, γιατί αυτό το κτήριο προήλθε από μέσα προς τα έξω. Ήταν από την αρχή ένα κτήριο απλό, πλιτό, που εξυπρετούσε στο να δώσει κέλισφος σ' αυτά τα γλυπτά που είχε να στεγάσει... Ελπίζω ότι κάποια στιγμή το ίδιο το κοινό θα αποκτήσει άποψη και θα την πει... **ΣΥΜΦΩΝΕΙΤΕ ΜΕ ΤΗ ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΤΩΝ ΠΡΟΣΩΦΕΩΝ ΤΩΝ ΔΥΟ ΝΕΟΚΛΑΣΙΚΟΝ;** Είναι κάτι που έχει γίνει με επιτυχία σε όλες τις μεγάλιες πόλεις. Και μάλιστα πιστεύω –αν και σχεδόν φοβάμαι να το λέω– ότι θα είναι εύκολη η μεταφορά, υπάρχει η κατάλληλη θέση εκεί κοντά... Τι να πω; Θα δούμε... **ΤΙ ΛΕΤΕ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΕΙΨΗ ΠΑΡΚΙΝΓΚ;** Για να δημιουργηθεί υπόγειο πάρκινγκ, θα έπρεπε να

κατέβουμε σε χαμηλότερο στάθμη, και έτσι υπήρχε η πιθανότητα να βρεθούμε μπροστά σε άλλα αρχαιολογικά δεδομένα, που θα μπορούσαν να σταματήσουν όποιο το έργο – δεν μας το επέτρεψαν. Το μετρό όμως είναι διπλα... **ΠΩΣ ΉΤΑΝ Η ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΣΑΣ ΜΕ ΤΟΝ ΜΠΕΡΝΑΡ ΤΣΟΥΜΗ;** Ήτερα τη δουλειά του και πίστευα ότι θα ταιριάζει με τα μεσογειακά πράγματα, ότι θα μπορούμε να βρούμε έναν τρόπο συνεννόσησης. Άλλωστε, δεν κάνεις πράγματα ακραία για να είναι ακραία, και όταν βασίζεις την αρχιτεκτονική σου πάνω στη πιογκή... **ΕΙΧΕ ΚΙ ΕΚΕΙΝΟΣ ΑΝΤΙΛΗΨΗ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ ΠΟΥ ΣΑΣ ΕΚΑΝΑΝ;** Στην αρχή μετέφραζα ότι γραφόταν και του τα έστελνα, μετά αποφάσισα ότι δεν άξιζε τον κόπο... Πάντως, μεταξύ μας δεν είχαμε προβλήματα. Το πιο σημαντικό ήταν ότι εκμεταλλευτήκαμε το γεγονός ότι ο ένας ήταν στη Νέα Υόρκη και ο άλλος στην Ελλάδα – με τις εφτά ώρες διαφορά που έχουμε, όταν κοιμόταν το ένα γραφείο, δούλευε το άλλο, έτσι είχαμε τεράστια παραγωγή, κάτι εκπληκτικό! Ανταλλάσσαμε υπλικό με ένα ψηφιακό σύστημα πολύ υψηλής τεχνολογίας – και βεβαίως, κάναμε και πολλές επισκέψεις... **ΕΧΕΤΕ ΠΡΟΤΙΜΗΣΗ ΣΕ ΚΑΠΟΙΟ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΟ ΣΤΙΛ;** Η αρχιτεκτονική, περισσότερο από τις άλλες τέχνες, ανήκει σε όλους. Έχει ο καθένας τον τρόπο και το πώς να λέει την άποψή του, γιατί η αρχιτεκτονική είναι και δική του, του περαστικού – τι του έκανες και τον έδιωξες, τον τρόμαξες ή τον κράτησες; Γι' αυτό πολύς κόσμος έχει ανοιχτή γνώμη για το του αρέσει και τι όχι. Η ευχή μου είναι να μπορώ να κάνω πάντα ένα κτήριο που θα μπορεί να καλύψει τις ανάγκες του πελάτη και να προκαλέσει τη μικρότερη δυνατή τρικυμία στο περιβάλλον, το κτισμένο ή το φυσικό. Σε ένα αστικό περιβάλλον με μορφές αποδεκτές και μ' έναν τρόπο δεδομένες, θα κτίσεις με αυτές τις μορφές και μ' αυτά τα υπλικά – έτσι δεν θα προξενήσεις καμία ένταση στο περιβάλλον. Αν είσαι σε φυσικό χώρο, θα ήταν καλύτερο να κάνεις ένα κτίσμα μέσα στο έδαφος – να μπορεί να έχει και φωτισμό και αερισμό, αλλά να ανήκει στο έδαφος. Πόσους, όμως, πελάτες θα βρεις να το δέχονται; Προσπάθησα σχετικά πρόσφατα, έκανα και μακέτες, αλλά... το έχασα. **ΕΝΝΟΕΙΤΕ ΥΠΟΣΚΑΦΟ Η ΤΕΛΕΙΩΣ ΜΕΣΑ ΣΤΟ ΕΔΑΦΟΣ;** Θα έφτιαχνα μεγάλα φυτεμένα πρανή μέσα στα οποία θα ήταν το κτίσμα, δηλαδή φυτεμένες στέγες με πολύ καλή μόνωση από φάιμπεργκλάς – θεωρητικά, μια βάρκα, ένα ακάφος μονώσεως, που μπορείς να το σπκώσεις και να το μεταφέρεις αλλού. Δεν είναι κάτι καινούργιο – τα έχω φτιάξει και προ είκοσι πέντε-τριάντα ετών στην Εκάλη, στην Κηφισιά. **ΠΟΙΟ ΉΤΑΝ ΤΟ ΙΔΑΝΙΚΟ ΣΠΙΤΙ ΠΑ ΝΑ ΖΗΣΕΤΕ ΕΣΣΕΙΣ;** Πάντα είχα κάποια δεδομένα που έπρεπε να ακολουθήσω, στα απίστα όπου έμενα υπήρχε το κέλισφος... Αλλά το γραφείο μου το έχω κάνει εγώ και είμαι πάρα πολύ ευχαριστημένος. Βέβαια, θα ήταν ενδιαφέρον να το χώσεις μέσα στο έδαφος, αλλά αυτό σημαίνει πολύ μεγαλύτερη δαπάνη... Είναι μια μεταλλική κατασκευή, και ότι έχει μέσα υπάρχει για κάποιο πώς. Έχω, π.χ., φτιάξει αυτά τα διαγώνια αντιανέμεια, έχω αφήσει ανοιχτή μια λουρίδα σαράντα εκατοστών κάτω από το ταβάνι και πάνω από τους τοίχους, ώστε να περνάνε όλες τις ώρες της μέρας κάποιες «χαραμάδες» φωτός – αυτό είναι πολύ ωραία και πολύ χωντανό. **ΥΠΑΡΧΟΥΝ ΚΤΗΡΙΑ ΠΟΥ ΝΑ ΘΑΥΜΑΖΕΤΕ ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ;** Υπάρχουν τόποι με βάσεις παραδοσιακές, πλαισιαρχικές, όπως η Πάτμος, διάφορες περιοχές στη Γαλλία που τα κτίσματά τους, όπως έλεγε ο Κωνσταντινίδης, είναι φτιαγμένα από τον Θεό, όχι από κάποιον επώνυμο – παρότι οι καλοί κτίστες ήταν πάντα γνωστοί, όπως και τώρα... Πολύ ωραίο κτήριο είναι το Μουσείο Guggenheim στη Νέα Υόρκη, του Frank Lloyd Wright – είναι πολύ γοπτευτικό, ωστόσο, επειδή είναι σαν ένας τεράστιος κοχλίας, με ένα τεράστιο κενό στη μέση και δεν έχει πουθενά οριζόντια γραμμή ώστε να δίνει έναν νοτιό ορίζοντα, είναι δύσκολο για να στήνεις εκθέσεις. **ΚΑΠΟΙΑ ΠΟΛΗ ΟΠΟΥ ΘΑ ΘΕΛΑΤΕ ΝΑ ΚΑΤΟΙΚΕΙΤΕ;** Αρχικά η Νέα Υόρκη με ξένιζε, δεν την ήθελα, τώρα τη βρίσκω πολύ γοπτευτική, όμως η Βοστόνη, η Ουάσιγκτον είναι πιο ανθρώπινες και πιο αγαπητές, γιατί τα κτήριά τους είναι μικρότερα, οι δρόμοι ευρωπαϊκής κλίμακας, όχι καώδεις... Το Παρίσιο έχει κάποιες γειτονιές – όπως, π.χ., το Μαρέ – όπου θα ζούσα πολύ ευχάριστα. Και η Κοπεγχάγη, είναι τόσο ωραία πόλη! **ΤΑΞΙΔΕΥΕΤΕ ΠΟΛΥ;** Ναι, στην Ευρώπη και στην Αμερική

όποτε μπορώ, αλλά κάθε Χριστούγεννα πάμε με τη γυναίκα μου στην Ααία, που έχει καλό καιρό. Τα καλοκαίρια, εδώ και σαράντα χρόνια, πάμε στο σπίτι μας στη Χώρα της Πάτμου. Φέτος όμως πήγαμε και στα Κύθηρα – τα πρωτογνωρίσαμε πέρυσι και ενθουσιαστήκαμε... **ΜΟΥΣΙΚΗ**
ΑΚΟΥΤΕ: Περνάω φάσεις... Απ' όταν σπουδάζα μ' άρεσε πάντα να δουλεύω ακούγοντας μουσική στο βάθος. Μ' αρέσουν ο Béla Bartók, ο Villa-Lobos, η κλασική αλλά και η σύγχρονη, και την τζαζ τη χαίρομαι... Είναι μέγα δώρο η μουσική!... Πηγαίνω στο Μέγαρο Μουσικής και επίσις με ευχαριστεί να ψάχνω να βρω CDs στο κατάστημά του. Αυτό όμως που με διασκεδάζει πιο πολύ είναι ο χορός – είναι από τα σημαντικότερα πράγματα που μπορείς να κάνεις, και από τα καλύτερα αθηλήματα κιόλας! Μ' αρέσει πολύ να χορεύω, από τανγκό, jitterbug και swing, μέχρι αυτοσχέδιασμούς. Μικρός έπαιρνα και βραβεία... **ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΕΙΤΕ ΧΟΡΕΥΤΙΚΕΣ ΠΑΡΑΣΤΑΣΕΙΣ:** Μ' ενδιαφέρει ο σύγχρονος χορός, πηγαίνω στο φεστιβάλ της Καλαμάτας, βλέπω ακόμη και πολύ πειραματικές παραστάσεις – από Έλληνες, εκτυπώ ιδιαίτερα τον Δημήτρη Παπαϊωάννου... Εκεί όπου δεν θέλω να πάω με τίποτα είναι το κλασικό μπαλέτο. Ούτε να με πληρώσεις χρυσό δεν θα πάω στη «Ζιζέλη» ή στη «Λίμνη των Κύκνων». Τέλος από αυτά, ό,τι είδα είδα! **ΘΕΑΤΡΟ:** Μ' αρέσει πολύ, αν και πάλι δεν παρακολουθώ τόσο όσο θα ήθελα. Το καλοκαίρι πάω κάποιες φορές στο Ηρώδειο, ωστόσο τα καθίσματα δεν είναι βιολικά, πιάνεται ο μέσπι μου. Θαυμάσιοι οι αρχαίοι Έλληνες, αλλά περνούσαν εκεί όλη τη μέρα τους, κάνανε πικνίκ, τρώγανε, είχανε μεγάλα διατείμματα... **ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟ:** Βλέπω ταινίες περισσότερο στο σπίτι μου, σε DVD. Σε θερινό σινεμά, όμως, πηγαίνω με μεγάλη χαρά, στις περιοχές γύρω μας. **ΠΑ ΦΑΓΗΤΟ:** Προτιμώ να καλέσουμε φίλους στο σπίτι μας ή να πάμε στο δικό τους – δεν κάνουμε σκοπό την ιδέα να φάμε έξω. Πάμε, όμως, αρκετά συχνά στο Χαλάνδρι, το οποίο έχει μια σειρά μεζεδοπωλείων που είναι έξυπνα κι ωραία. Αγαπάμε ιδιαίτερα τον Τζετζάκι και τον Μέρμπυκα... Αλλά και στη Νέα Μάκρη πάμε σε ένα ωραίο ταβερνάκι, στην Αύρα. Κάνουμε και τις απήλωτές μας στη Θάλασσα, αφού είναι πολύ κοντά μας, όχι βέβαια καθημερινά... Διυτι φορές είπαμε να φτιάξουμε πιάτα εδώ, την είχα χαράξει κιόλας, αλλά με τρομάζει η ιδέα της συντήρησης... **ΣΑΣ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΥΝ ΤΑ ΡΟΥΧΑ:** Όχι, καθόλου. Όταν ταξιδεύω και αν δω κάτι που μ' αρέσει, μπορεί να το αγοράσω – π.χ., στη Βοστόνη υπάρχει ένα τεράστιο υπόγειο μογαζί με φοβερές εκπώσεις. Τα ψώνια, για μένα, είναι κάτι εκτός ανάγκης, εκτός θέματος... **ΤΙ ΒΙΒΛΙΑ ΔΙΑΒΑΖΕΤΕ:** Από Έλληνες εκτυπώ ιδιαίτερα τον Απόστολο Δοξιάδη – όσον αφορά στο τελευταίο του βιβλίο, για παράδειγμα, το «Logicomix», βρίσκω εξαιρετική την ιδέα ενός κόμικς ενηλίκων που θέτει το θέμα της λογικής από τους αρχαίους Έλληνες μέχρι σήμερα... Τελευταία ευχαριστήθηκα πολύ το «Salonica. City of Ghosts» και το «Hitler's «Greece» του Mark Mazower, που περιέχουν ιστορικά στοιχεία, δεν είναι μυθιστορήματα. Και προτιμώ να διαβάζω τα βιβλία στη γλώσσα που έχουν γραφτεί, Αγγλικά ή Γαλλικά. **ΠΩΣ ΕΝΗΜΕΡΩΝΕΣΤΕ:** Διαβάζω κριτικές, αλλά και η γυναίκα μου, που είναι διερμηνέας συνεδρίων στην Κομισιόν, τα παρακολουθεί και με ενημερώνει, γιατί διαβάζει κι εκείνη πολύ. Τα παραγγέλνω από το Amazon και μου έρχονται στην πόρτα μου... Μικρός χάζευα πολύ στα βιβλιοπωλεία και ιδιαίτερα στα παλαιοβιβλιοπωλεία στο Μοναστηράκι. Στενοχωρίεμαι πολύ για τα πράγματα που έχω χάσει, γιατί δεν είχα χρήματα τότε να τα αγοράσω... Θυμάμαι ακόμη κάποιους τόμους μιας εγκυκλοπαίδειας από τις αρχές του 19ου αιώνα που δεν μπόρεσα να πάρω ή κάποιους σπάνιους βιβλίδες από το Πακιστάν, προ σαράντα ετών... **ΚΑΝΕΤΕ ΣΥΛΛΟΓΕΣ:** Ναι, γενικώς είμαι συλλέκτης. Μάζευα γκραβούρες ταξιδιωτών, βιβλία ταξιδιωτών, ακόμη και σπιρτόκουτα. Αν έχεις συλλεκτική διάθεση, είναι πάρα πολύ εύκολο να μάζεύεις πράγματα – αντικείμενα, ζωγραφικά έργα, γλυπτά... **ΠΗΓΑΙΝΕΤΕ ΣΕ ΕΚΘΕΣΕΙΣ:** Βέβαια! Αγαπώ ιδιαίτερα τον Μυταρά, τον Τέτσι, το Γάννη Παππά, τον Μόραλη... Πηγαίνω σε εκθέσεις στο ΔΕΣΤΕ, του φίλου μου του Δάκη Ιωάννου – δεν σημαίνει ότι μ' αρέσουν τα πάντα, κάποια όμως είναι πολύ σημαντικά... **ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΕΙΤΕ ΔΗΛΑΔΗ ΚΑΙ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΤΕΧΝΗ:** Ε, βέβαια. **ΤΟ ΘΕΩΡΕΙΤΕ ΑΥΤΟΝΟΤΟ:** Ναι. Η δημιουργική βασική εκπαίδευση ενός αρχιτέκτονα είναι μόνιμη στις τέχνες, στη μουσική, στις επιστήμες, στην ιστορική αρχιτεκτονική – όλα αυτά μπορεί να είναι ασυνείδητη υπόδομή για κάθε σχεδιαστική κατεύθυνση. Είναι δεδομένο ότι ο αρχιτέκτονας πρέπει να έχει γνώσεις σε πολλά θέματα. Πρόκειται για ένα σύνθετο επάγγελμα, βασισμένο σε άποψη για τη ζωή, τον άνθρωπο, το φυσικό ή τεχνητό περιβάλλον...

m&d

064

LIFESTYLE

ΣΤΗΝ ΕΙΣΟΔΟ ΤΟΥ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΟΥ, ΠΟΥ ΤΟ ΕΧΕΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΗΣΕΙ Ο ΙΔΙΟΣ, ΔΕΣΠΟΖΕΙ ΕΝΑ ΑΝΤΙΓΡΑΦΟ ΤΗΣ ΖΩΦΟΡΟΥ ΤΟΥ ΠΑΡΘΕΝΩΝΑ. ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ ΤΟΥ ΕΧΕΙ ΠΟΛΛΑ ΕΡΓΑ ΤΕΧΝΗΣ, ΟΠΟΣ ΠΙΝΑΚΕΣ ΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΗ ΜΥΤΑΡΑ, ΚΑΙ ΕΠΙΣΗΣ ΔΙΑΘΕΤΕΙ ΠΟΛΛΕΣ ΣΥΛΛΟΓΕΣ ΑΠΟ ΔΙΑΦΟΡΑ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΑ – ΑΚΟΜΗ ΚΑΙ ΑΠΟ ΣΠΙΡΤΟΚΟΥΤΑ.